

Datum : 17 september 2008
Aan : Tweede Kamerfractie D66

Ex ante budgettaire effecten tegenbegroting D66 2009

1 Inleiding

Het CPB heeft op verzoek van D66 de ex ante budgettaire effecten in 2009 van een aantal wijzigingsvoorstellen voor de begroting 2009 gezien. Uitgangspunt vormen de kabinetsvoorstellen in de Miljoenennota 2009, zoals deze door het CPB in de MEV 2009 zijn verwerkt. Wijzigingsvoorstellen in de tegenbegroting worden afgezet tegen het huidige voorgenomen beleid; terugdraaien van een ombuiging van het kabinet betekent daarom een intensivering.

De rapportage beperkt zich tot de ex ante budgettaire effecten voor 2009. Voor berekeningen van de korte termijn macro economische- en koopkrachteffecten ontbreekt de tijd. Bovendien geven deze korte termijneffecten een onvolledig beeld. De uitkomsten voor het komende jaar zeggen weinig over de uiteindelijke economische effecten van de maatregelen in een tegenbegroting. Directe bestedingseffecten domineren op korte termijn zowel de uitkomsten voor de economische groei als het EMU-saldo (via de inverdieneffecten). Zonder macro-economische doorrekening geldt voor de koopkracht een vergelijkbaar probleem. Sommige (lasten)maatregelen werken indirect op de koopkracht door, bijvoorbeeld via de loon- en prijsvorming. Het buiten beschouwing laten van deze effecten zou een vertekend beeld geven van de feitelijke koopkrachteffecten.

Een tegenbegroting bestaat uit een aantal wijzigingvoorstellen op de plannen van het kabinet. Bij de analyse is mede gekeken naar de uitvoerbaarheid van de plannen per 1 januari 2009, indien het kabinet de wijzigingen zou overnemen. Gezien de korte voorbereidingstijd tot 1 januari 2009 betekent dit, dat mogelijk niet alle plannen van D66 in de analyse van de tegenbegroting worden meegenomen. In dit opzicht wijkt de analyse van de tegenbegroting af van bijvoorbeeld een verkiezingsprogramma. Bij die laatste gaat het om beleidsvoornemens voor vier jaar, waarbij de uitvoerbaarheid in de regel alleen beperkingen oplegt aan de fasering van de maatregelen binnen die periode.

2 Wijzigingsvoorstellen van D66

2.1 Uitgaven

Tabel 2.1 vat de wijzigingsvoorstellen voor de collectieve uitgaven samen. In totaal wordt 4,9 mld euro aan ombuigingen voorgesteld. Daar staat voor 1,3 mld euro aan intensiveringen tegenover.

2.1.1 Ombuigingen

- D66 schrapt de invoering van gratis schoolboeken voor het voortgezet onderwijs. Huishoudens met lage inkomens krijgen hiervoor ondersteuning via de WTOS, zoals in de oude situatie het geval was. Dit geeft netto een besparing van 0,2 mld euro.
- D66 buigt 0,1 mld euro om op exportsubsidies.
- D66 geeft 0,1 mld euro minder uit aan de aanleg van wegen via een ombuiging op het Infrastructuurfonds.
- Op het terrein van de sociale zekerheid buigt D66 in totaal 2,2 mld euro om, waaronder een bezuiniging op de huurtoeslag (0,1 mld euro), het terugdraaien van de enveloppe WAO-WIA-brugbanen (0,6 mld euro, met uitzondering van de uitkeringsverhoging voor IVA-uitkeringsontvangers), het maximeren van de kinderbijslag op 2 kinderen (0,4 mld euro), het halveren van het kindgebonden budget (0,4 mld euro), het baseren van de zorgtoeslag op de werkelijke ZVW-premies inclusief collectiviteitskorting (0,4 mld euro), een verlaging van het re-integratiebudget (0,3 mld euro) en het verhogen van de AOW-leeftijd met 1 maand per 1 juli 2009 (0,1 mld euro).
- Op het terrein van de zorg beperkt D66 het basispakket in de ZVW met 0,2 mld euro en wordt het eigen risico verhoogd naar 200 euro (0,4 mld euro). Deze maatregelen worden ingeboekt als een financieringsverschuiving. Een gedragseffect van bovengenoemde maatregelen doet de collectieve uitgaven met 0,03 mld euro dalen.
- D66 wil crisisbeheersingsoperaties financieren uit de ODA-middelen. Dit vermindert de uitgaven aan ontwikkelingssamenwerking met 0,3 mld euro.
- D66 draait enkele maatregelen uit het regeerakkoord terug, waaronder de enveloppes voor participatie, onderkant en armoede en voor regionaal economisch beleid (beide 0,1 mld euro).
- D66 legt de rijksoverheid een taakstelling op van 0,3 mld euro. Dit betreft zowel een efficiencytaakstelling als een reductie van de inhuur van externe adviseurs. Ook kort D66 0,5 mld euro op het gemeente- en provinciefonds.

Tabel 2.1 Ombuigingen en intensiveringen, 2009

	Ombuigingen	Intensiveringen
Naar beleidsmatige clusters	mld euro	
Onderwijs	0,2	0,6
Openbare orde	0,1	
Gemeenten en provincies	0,5	
Overig openbaar bestuur	0,2	
Infrastructuur	0,4	0,1
Openbaar Vervoer		0,1
Milieusubsidies		0,3
Overige subsidies	0,1	0,1
Sociale zekerheid	2,4	
Zorg	0,6	0,1
Ontwikkelingssamenwerking	0,3	
Niet-belastingmiddelen	0,1	
Totaal	4,9	1,3

2.1.2 Intensiveringen

- D66 intensificeert 0,6 mld euro in onderwijs, onder andere door de verhoging van lerarensalarissen (0,2 mld euro) en extra budget voor wetenschap (0,2 mld euro) en conciërges (0,1 mld euro).
- D66 intensificeert 0,1 mld euro in het openbaar vervoer.
- D66 intensificeert 0,4 mld euro in milieu en infrastructuur, onder andere door investeringen in CO₂-opslag (0,1 mld euro) en de Ecologische Hoofdstructuur (0,3 mld euro).
- D66 intensificeert 0,1 mld euro in innovatie in de zorg.
- D66 intensificeert 0,1 mld in cultuur.

2.2 Lastenmaatregelen

Tabel 2.2 geeft een overzicht van de fiscale maatregelen uit het D66-programma. D66 verlicht de lasten met 0,7 mld euro. Dit is het saldo van een lastenverlichting voor gezinnen met 0,9 mld euro en een lastenverzwaring voor bedrijven met 0,2 mld euro.

Milieu

- D66 schaft de landbouwwijziging af, wat de lasten met 0,2 mld euro verhoogt.
- D66 stelt de belasting op rode diesel gelijk aan het normale tarief. De lasten stijgen hierdoor met 0,1 mld euro.
- D66 verschuift sierteelt van het lage naar het normale btw-tarief; hierdoor stijgen de lasten met 0,2 mld euro.

- Heffingen op bestrijdingsmiddelen en oppervlaktedelfstoffen verhogen de lasten met 0,2 mld euro.
- Een vaarbelasting op recreatievaartuigen verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.
- D66 differentieert de bijtelling van de auto van de zaak naar CO₂-uitstoot. Dit verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.
- D66 schaft de vrijstelling voor de motorrijtuigenbelasting af voor motorrijtuigen ouder dan 25 jaar. De lasten stijgen hierdoor met 0,1 mld euro.
- D66 belast niet-afbreekbare smeermiddelen met 0,1 mld euro.
- D66 voert een heffing op vlees in van 0,85 euro per kilogram, waardoor de lasten met 0,7 mld euro toenemen.

Inkomen en arbeid

- D66 verlaagt de inkomstenbelasting met 1,3 mld euro door het verlagen van de tarieven voor de loon- en inkomstenbelasting.
- D66 verhoogt de inkomensafhankelijke arbeidskorting, waardoor de lasten met 0,9 mld euro dalen.
- D66 verhoogt de aanvullende combinatiekorting met 400 euro, wat zorgt voor een lastenverlichting van 0,4 mld euro.
- Er wordt 0,3 mld euro ingezet voor koopkrachtreparatie.
- D66 verschuift logiesverstrekking van het lage naar het normale btw-tarief, waardoor de lasten met 0,3 mld euro stijgen.
- D66 versnelt de individualisering van de algemene heffingskorting, waardoor de lasten in 2009 met 0,2 mld euro toenemen.
- D66 wil softdrugs legaliseren; de heffing van btw en accijns zorgt voor een lastenstijging van 0,2 mld euro.
- Op het terrein van de zorg verkleint D66 het pakket met 0,2 mld euro. Daarnaast wordt het eigen risico verhoogd tot 200 euro (0,4 mld euro). Dit verlaagt de ZVW-premie per saldo met 0,5 mld euro. Deze maatregelen zijn echter financieringsverschuivingen, die niet leiden tot lagere microlasten. De lagere loonheffing over de lagere inkomensafhankelijke bijdrage en gedragseffecten van bovengenoemde maatregelen verlagen de lasten in totaal met 0,1 mld euro.

Vermogen en winst

- D66 verruimt de WBSO voor technostarters en milieutechnologie, waardoor de lasten in totaal met 0,2 mld euro dalen.

Overig

- D66 voert een evenementenheffing in om politie-inzet te financieren. Dit verhoogt de lasten met 0,1 mld euro.

Tabel 2.2 Microlasten, 2009

	mld euro	
Milieu	1,6	
w.v. Afschaffen landbouwwijstelling		0,2
Afschaffing verlaagd energietarief glastuinbouw in 4 jaar		0,0
Gelijkstelling accijns/energiebelasting rode diesel		0,1
btw sierteelt naar algemeen tarief		0,2
Heffingen bestrijdingsmiddelen/oppervlaktedelfstoffen		0,2
Vaarbelasting op recreatievaartuigen		0,1
Afschaffing vrijstelling grondwaterheffing landbouw		0,0
Vergroening leaseregeling		0,1
Afschaffen MRB-vrijstelling motorrijtuigen boven 25 jaar		0,1
Belasting niet-afbreekbare smeermiddelen		0,1
Milieuheffing op vlees van 0,85 euro per kg		0,7
Inkomen en arbeid	- 2,2	
w.v. Verlaging van de tarieven voor loon- en inkomstenbelasting		- 1,3
Verhoging inkomensafhankelijke arbeidskorting		- 0,9
Aanvullende combinatiekorting 400 euro omhoog		- 0,4
Enveloppe koopkrachtreparatie		- 0,3
Afschaffen verlaagd btw-tarief logiesverstrekking		0,3
Versneld individualiseren algemene heffingskorting		0,2
Opbrengst btw/accijns na legalisering softdrugs		0,2
ZVW-premie (incl. grondslageffect inkomensafhankelijke bijdrage)		- 0,6
ZVW-premie pakketmaatregelen		0,2
ZVW-premie eigen risico		0,4
Winst en vermogen	- 0,2	
w.v. WBSO technostarters		- 0,1
WBSO milieutechnologie		- 0,1
Overig	0,1	
w.v. Evenementenheffing politie-inzet		0,1
Totaal	- 0,7	
w.v. bedrijven		0,2
w.v. gezinnen		- 0,9
Financieringsverschuivingen (pakketbeperkingen, hoger eigen risico)	- 0,5	
Beleids­effect EMU-relevante lasten	- 1,3	

Financieringsverschuivingen

De lastenontwikkeling van D66 omvat per saldo voor 0,5 mld euro aan financieringsverschuivingen. Dit betreft de pakketmaatregelen en het verhogen van het eigen risico in de ZVW. De lastenmaatregelen van D66 verlagen daardoor het EMU-saldo met 1,3 mld euro.

3 Ex ante effect op EMU-saldo

De wijzigingsvoorstellen van D66 impliceren bij de collectieve uitgaven voor 1,3 mld euro aan intensiveringen. Hiertegenover staan 4,9 mld euro aan ombuigingen. De EMU-relevante lasten dalen met 1,3 mld euro.

Tabel 3.1 Ex ante budgettaire afwijkingen t.o.v. Miljoenennota 2009

	mld euro	% BBP
Ex ante effect voorstellen D66 (+ = EMU-saldo verbeterend):		
Ombuigingen	4,9	
Intensiveringen	- 1,3	
EMU-relevante lasten	- 1,3	
Ex ante effect op EMU-saldo	2,3	0,4

In de MEV 2009, waarin de kabinetsvoorstellen uit de Miljoenennota zijn verwerkt, is een EMU-saldo van 1,3% van het BBP gerapporteerd voor 2009. Ex ante leiden de voorstellen van D66 tot een verbetering van dit saldo met 2,3 mld euro, ofwel 0,4% BBP. Het ex post effect op het saldo, dus inclusief in- of uitverdieneffecten als gevolg van de macro-economische doorwerking van de maatregelen, is niet berekend.